

Datum

2020-05-12

Vår referens

Ingela Löfqvist-Kressander

Utredningssekreterare

Ingela.Kressander@malmö.se

Tjänsteskrivelse

Motion av John Eklöf (M) om åtgärdspaket för ordning och reda i Malmö skolor STK-2019-1217

Sammanfattning

John Eklöf (M) föreslår i en motion att kommunstyrelsen tillsammans med berörda skolnämnder återkommer med förslag för att det ska råda nolltolerans mot ordningsstörningar, våld, hot, kränkande behandling och sexuella trakasserier på våra skolor. Det krävs därmed ett helhetsgrepp för att bekämpa alla former av ordningsstörande beteenden eller andra otillåtna handlingar.

För att uppnå detta föreslår motionären att kommunfullmäktige beslutar

- 1. att uppdra åt grundskolenämnden att återkomma med förslag om nya rutiner som tydliggör vilka regler som gäller i skolan,*
- 2. att uppdra åt grundskolenämnden att omplacera de rektorer som återkommande och konsekvent missar att nå utsatta kunskapsmål, till annan typ av befattning,*
- 3. att uppdra åt kommunstyrelsen att tillsammans med skolnämnderna genomföra en extern granskning avseende arbetsmiljön i skolan,*
- 4. att uppdra åt kommunstyrelsen att i samråd med skolnämnderna ta fram tydliga riktlinjer för att stoppa förekomsten av sexuella trakasserier i Malmö stads skolor,*
- 5. att uppdra åt grundskolenämnden att tillse att anmälningsplikten vid kränkande behandling, sexuella trakasserier samt annan brottslighet tillämpas på alla stadens skolor,*
- 6. att uppdra åt grundskolenämnden att återkomma med åtgärder för hur grundskoleförvaltningen ska kunna ta ett övergripande ansvar för att allt våld på den kommunala skolan anmäls,*
- 7. att uppdra åt grundskolenämnden att återkomma med åtgärder gentemot skolor som inte polisanmäler brott inom 24 timmar efter det inträffat,*
- 8. att uppdra åt kommunstyrelsen att tillsammans med skolnämnderna återkomma med förslag kring hur föräldraansvaret kan stärkas,*
- 9. att uppdra åt grundskolenämnden att ta fram nya rutiner kring hur användandet av disciplinära åtgärder enligt skollagen kan stärkas på samtliga skolor,*
- 10. att uppdra åt grundskolenämnden att tillämpa principen att den elev som grovt kränker en annan elev eller utför annan typ av otillåten handling alltid ska tvingas byta skola,*
- 11. att uppdra åt grundskoleförvaltningen verka för en rekrytering av personer med erfarenhet av fältarbete, vars uppgift är att genomföra trygghetsvandringar på skolor med ordningsstörningar,*

12. att uppdra åt grundskolenämnden att återkomma med förslag kring hur värdegrundundervisning för elever kan införas på samtliga skolor,

13. att uppdra till kommunstyrelsen att i samråd med skolnämnderna och servicenämnden göra en översyn avseende otrygga platser i våra skolor.

Motionärens förslag regleras redan direkt av, eller ligger inom ramen för, det ansvar som kommunen redan har som arbetsgivare och skolhuvudman, alternativt är det rektors ansvar enligt gällande lagstiftning och styrdokument.

I skollagen och andra författningar finns rektors ansvar förtydligt. Vissa av förslagen i motionen har rektor enligt lagstiftningen ansvar för. I skollagen 5 kap. regleras ansvaret för trygghet och studiero, och i 6 kap. regleras ansvaret för åtgärder mot kränkande behandling.

Ansvaret som arbetsgivare regleras bland annat lag i om anställningsskydd, LAS, där det finns bestämmelser om till exempel arbetsgivarens möjlighet till omplacering och disciplinära åtgärder. Även i arbetsmiljölagen, AML, finns arbetsgivaransvaret reglerat.

Kopplat till gällande lagstiftning finns ett antal förordningar, men även kommunala styrdokument som förtydligar vad som gäller i Malmö stad. I vissa fall finns det lagkrav på att lokala avtal eller regler ska tas fram. Ett exempel är skollagen 5 kap. 5 § *Ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. De ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet. Rektorn beslutar om ordningsregler.*

Förslaget är att kommunfullmäktige avslår motionen.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. Kommunfullmäktige avslår John Eklöfs (M) motion om åtgärdspaket för ordning och reda i Malmös skolor.

Beslutsunderlag

- Motion av John Eklöf (M) om åtgärdspaket för ordning och reda i Malmös skolor
- Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslut 191216 § 144 med Reservation (M+C)
- Remissvar från gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
- Tjänsteskrivelse från servicenämnden
- Servicenämnden beslut 191217 § 126 med Reservation (M+C)
- Remissvar från servicenämnden
- Remissvar från grundskolenämnden
- Grundskolenämnden beslut 191217 § 183 med Reservation (SD) och Muntlig reservation (M+C)
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 200518 Motion av John Eklöf (M) om Åtgärdspaket för ordning och reda i Malmö skolor

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2020-05-18

Kommunstyrelsen 2020-06-03
Kommunfullmäktige 2020-06-18

Beslutet skickas till

Motionären
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
Grundskolenämnden
Servicenämnden

Ärendet

John Eklöf (M) föreslår i en motion att kommunstyrelsen tillsammans med berörda skolnämnder återkommer med förslag för att det ska råda nolltolerans mot ordningsstörningar, våld, hot, kränkande behandling och sexuella trakasserier på våra skolor. Det krävs därmed enligt motionären ett helhetsgrepp för att bekämpa alla former av ordningsstörande beteenden eller andra otillåtna handlingar.

För att uppnå detta föreslår motionären att kommunfullmäktige beslutar

- 1. att** uppdra åt grundskolenämnden att återkomma med förslag om nya rutiner som tydliggör vilka regler som gäller i skolan,
- 2. att** uppdra åt grundskolenämnden att omplacera de rektorer som återkommande och konsekvent missar att nå utsatta kunskapsmål, till annan typ av befattning,
- 3. att** uppdra åt kommunstyrelsen att tillsammans med skolnämnderna genomföra en extern granskning avseende arbetsmiljön i skolan,
- 4. att** uppdra åt kommunstyrelsen att i samråd med skolnämnderna ta fram tydliga riktlinjer för att stoppa förekomsten av sexuella trakasserier i Malmö stads skolor,
- 5. att** uppdra åt grundskolenämnden att tillse att anmälningsplikten vid kränkande behandling, sexuella trakasserier samt annan brottslighet tillämpas på alla stadens skolor,
- 6. att** uppdra åt grundskolenämnden att återkomma med åtgärder för hur grundskoleförvaltningen ska kunna ta ett övergripande ansvar för att allt våld på den kommunala skolan anmäls,
- 7. att** uppdra åt grundskolenämnden att återkomma med åtgärder gentemot skolor som inte polisanmäler brott inom 24 timmar efter det inträffat,
- 8. att** uppdra åt kommunstyrelsen att tillsammans med skolnämnderna återkomma med förslag kring hur föräldraansvaret kan stärkas,
- 9. att** uppdra åt grundskolenämnden att ta fram nya rutiner kring hur användandet av disciplinära åtgärder enligt skollagen kan stärkas på samtliga skolor,
- 10. att** uppdra åt grundskolenämnden att tillämpa principen att den elev som grovt kränker en annan elev eller utför annan typ av otillåten handling alltid ska tvingas byta skola,

11. att uppdra åt grundskoleförvaltningen verka för en rekrytering av personer med erfarenhet av fältarbete, vars uppgift är att genomföra trygghetsvandringar på skolor med ordningsstörningar,

12. att uppdra åt grundskolenämnden att återkomma med förslag kring hur värdegrundsundervisning för elever kan införas på samtliga skolor,

13. att uppdra till kommunstyrelsen att i samråd med skolnämnderna och servicenämnden göra en översyn avseende otrygga platser i våra skolor

Motionen i sin helhet finns bilagd ärendet.

Under beredningen av ärendet har grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden samt servicenämnden getts möjlighet att yttra sig. Samtliga nämnder har inkommit med yttranden. Stadskontorets HR-strategiska avdelning har bidragit med underlag avseende de yrkanden som berör Malmö stads roll som arbetsgivare.

Nämndernas svar i sin helhet tillsammans med skriftliga reservationer, finns i sin helhet bilagda ärendet.

Remissinstansernas yttranden

Grundskolenämndens yttrande

Grundskolenämnden bedömer att grundskoleförvaltningen har befintliga rutiner för de områden motionen behandlar och att det inte i övrigt finns anledning att vidta ytterligare åtgärder. Mot denna bakgrund anser grundskolenämnden att motionen ska avslås i sin helhet.

Arbetsmiljön i Malmö stads grundskolor följs upp på olika sätt. Grundskoleförvaltningen har en gemensam modell för det systematiska arbetsmiljöarbetet som kallas Årshjulet för SAM, där SAM är en förkortning av systematiskt arbetsmiljöarbete. Målet med modellen är att skapa en trygg och sund arbetsplats samt skola med arbetsro och studiero där både medarbetare och elever mår bra, trivs och har möjlighet att utvecklas och lära. Huvudmannen är som arbetsgivare ytterst ansvarig för arbetsmiljön men varje rektor ansvarar för att arbetet bedrivs på sin skola. I det systematiska arbetsmiljöarbetet ingår att årligen undersöka arbetsmiljön, identifiera riskfaktorer, riskbedöma dessa och därefter utforma en handlingsplan med åtgärder. Rektor ansvarar för att bedöma vilka behov som finns på sin skola och vidta nödvändiga åtgärder t.ex. att tillföra ytterligare funktioner vad gäller trygghets- och säkerhetsarbetet.

I budget för 2020 ligger det ett uppdrag om att utreda vilka åtgärder som behövs för att göra fler skolgårdar till trygga och gröna samlingsplatser. Det pågår även ett strategiskt arbete mellan grundskoleförvaltningen och stadsfastigheter med målsättningen **att** minska skadegörelse och öka tryggheten.

För ca fem år sedan genomförde Arbetsmiljöverket en nationell tillsyn där ett tjugotal av Malmö stads grundskolor granskades. Inspektionen omfattade bl.a. arbetsbelastning, hot och våld, ventilation och buller. Samtliga krav ställda till grundskoleförvaltningen ansågs uppfyllda och Arbetsmiljöverket avslutade ärendet år 2016.

Vad gäller åtgärder kopplat till medarbetares bristande prestationer har grundskoleförvaltningen

rutiner och riktlinjer för sådan situation, oavsett befattning. Vid upprepade brister finns möjlighet till klargörande samtal eller disciplinära åtgärder i form av t.ex. skriftliga varningar. Om tidigare åtgärder inte haft effekt kan det finnas skäl för omplacering. Omplacering likställs arbetsrättsligt med skiljande från tjänst, vilket kräver att det föreligger saklig grund.

Grundskolenämnden bedömer att det inte finns behov av att göra en extern granskning av arbetsmiljön, en särskild översyn i skolmiljöerna eller verka särskilt för rekrytering av personer med erfarenhet av fältarbete.

Samarbete och information mellan skola och hem är viktiga inslag i skolans uppdrag. Intern rekommendation i grundskoleförvaltningen är därför att arbetet kring ordningsregler och värdegrund bör tas fram tillsammans med elever, medarbetare och vårdnadshavare samt att det bör framgå vilka konsekvenser det får om dessa bryts. Grundskolenämnden är av uppfattningen att samspelet mellan föräldrar och skola är viktig och kommer därför under året att se över om det finns behov av att ha ytterligare kommunikationsprocesser som syftar till att stärka dialogen mellan skola och vårdnadshavare. Om det uppmärksammas att vårdnadshavare brister i sitt ansvar för sitt barns skolgång ska skolpersonal agera.

Beslut om att vidta disciplinära åtgärder fattas av rektor eller lärare. Som ett stöd till skolorna i hur disciplinära åtgärder får användas har bl a en rutin, en sk åtgärdstrappa, tagits fram. Grundskolenämnden bedömer att skolpersonal utifrån befintliga rutiner ges förutsättningar att kunna fatta beslut om när och hur disciplinära åtgärder kan vidtas.

Det finns inte något formellt hinder att polisanmäla misstankar om brott i skolans verksamhet. Justitieombudsmannen (JO) har dock i beslut uttalat att en skola bör vara återhållsam med att göra en polisanmälan mot barn i de yngsta elevgrupperna eftersom sådana anmälningar normalt inte kan bli föremål för någon utredning från polisens sida. Vidare har JO anfört att skolan göra en noggrann bedömning i det enskilda fallet. Vid bedömningen ska hänsyn tas till barnets bästa. Grundskoleförvaltningen har utifrån JO:s beslut utarbetat ett stöd till skolorna för hur de ska agera vid misstanke om brott. Grundskolenämnden anser att det är av vikt att skolor agerar skyndsamt vid misstanke om brott, men att befintliga rutiner tillgodoser att detta ska kunna ske. Då beslutet huruvida en polisanmälan ska göras fattas av skolorna bedömer grundskolenämnden att det inte finns anledning att vidta åtgärder mot skolor som landar i bedömningen att inte polisanmäla.

I 10 kap. 30 § andra stycket p. 2 skollagen anges att en kommun får frånga en elevs vårdnadshavares önskemål om skolplacering om det är nödvändigt med hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero. Denna bestämmelse möjliggör att flytta en elev till en annan skolenhet mot vårdnadshavares vilja. Av förarbeten framgår att bestämmelsen ska tillämpas med stor försiktighet. Det ska inte finnas något annat sätt att tillförsäkra övriga elever en tillräckligt bra skolmiljö. Dessutom ska möjligheterna att nå det eftersträvade resultatet genom andra, för den berörde eleven mindre ingripande insatser, ha prövats och bedömts som otillräckliga. Grundskolenämnden bedömer därmed att det inte finns en princip för när en elev kan förflyttas då bedömningar alltid måste göras i det enskilda fallet.

Grundskolenämnden bedömer att befintliga riktlinjer och rutiner vad gäller kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier är utformade på ett sätt som möter de krav som lagstiftningen uppställer. Vidare bedrivs på olika sätt ett kontinuerligt arbete för att tillse att riktlinjer och rutiner efterlevs.

Grundskolenämnden föreslår kommunfullmäktige att avslå motionen.

Moderaterna och Centerpartiet har anmält en gemensam reservation.
Sverigedemokraterna har anmält reservation.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens yttrande

Även om gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden fått motionen i remiss är inget av motionens yrkanden ställt direkt till nämnden. Nämnden yttrar sig över de fyra yrkanden som föreslås som uppdrag åt kommunstyrelsen att utföra tillsammans med skolnämnderna.

Det ska råda nolltolerans mot ordningsstörningar, våld, hot, kränkande behandling och sexuella trakasserier på Malmös gymnasieskolor. Enligt skollagens bestämmelser ska utbildningen utformas på ett sätt som gör att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Dessa områden är prioriterade för Malmö stads gymnasieskolor. Skolornas personal arbetar för att främja en trivsamt skolmiljö och rektor har det yttersta ansvaret för att skapa trygghet och studiero i skolan. Som ett led i trygghetsarbetet har gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen även tagit fram en handlingsplan för trygg och säker skola.

Huvudmannen är som arbetsgivare ytterst ansvarig för arbetsmiljön men varje rektor ansvarar för att arbetet bedrivs på sin skola. Föreskrifterna om systematiskt arbetsmiljöarbete anger att arbetsgivaren ska undersöka, genomföra och följa upp verksamheten för att förebygga olyckor och ohälsa. Frågor kring arbetsmiljö i nämndens verksamheter lyfts i bland annat medarbetarsamtal, medarbetarenkät, elevenkät samt vid fysisk och psykosocial skyddsround. Elevernas arbetsmiljö lyfts även i klassråd och på elevskyddsombudsmöten. Elevskyddsombuden representerar eleverna och ska tillsammans med skolpersonal arbeta för bättre arbetsmiljö ur ett elevperspektiv.

I det systematiska arbetsmiljöarbetet ingår att årligen undersöka arbetsmiljön, identifiera riskfaktorer, riskbedöma dessa och därefter utforma en handlingsplan med åtgärder. Skolornas rektorer arbetar med det systematiska arbetsmiljöarbetet för att skapa en sund och säker arbetsmiljö för både elever och personal. Bedömningen är att det inte finns behov av en extern granskning då det redan sker systematiska undersökningar av arbetsmiljön i skolan.

Enligt skolans styrdokument har skolan ett demokratiskt uppdrag att främja ett skolklimat där alla barn och elever känner sig trygga och respekterade. Detta ska uppnås genom ett aktivt och systematiskt värdegrundsarbete som ska genomsyra undervisningen. Var och en som verkar inom utbildningen ska aktivt motverka alla former av kränkande behandling. Diskrimineringslagen och skollagens bestämmelser reglerar arbetet mot alla former av trakasserier och kränkande behandling inom nämndens verksamheter. Alla utbildningsanordnare ska arbeta med aktiva åtgärder för att motverka diskriminering. I enlighet med skollagens bestämmelser upprättar enheterna årligen en plan mot kränkande behandling. Planen ska innehålla en översikt av de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever samt en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året.

Enligt skollagens bestämmelser är personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling, i form av till exempel sexuella trakasserier, skyldig att anmäla detta till rektorn. Rektor ska anmäla detta till huvudmannen som i sin tur är skyldig

att skyndsamt utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta eventuella åtgärder för att förhindra kränkande behandling i framtiden. Därmed finns rutiner för hur skolans personal ska agera i det fall en elev utsatts för sexuella trakasserier. Vidare finns även rutiner för hur dessa ärenden ska utredas av rektor och huvudmannen.

Rektor ansvarar för att vårdnadshavare får insyn i elevernas skolgång och skolorna tar kontakt med förälder/vårdnadshavare om de ser ett behov, till exempel om en elev riskerar att inte nå målen eller om en elev uppvisat olämpligt beteende. Vad gäller omyndiga elever ansvarar rektor för att vårdnadshavare får insyn i elevernas skolgång. Nämnden vill dock påpeka att eleverna i gymnasiet inte omfattas av skolplikt samt att de i många fall är myndiga, vilket komplicerar frågan om föräldraansvar. Nämnden är av uppfattningen att det inte finns ett behov av att tydliggöra föräldraansvaret inom gymnasieskolan.

Elevernas trygghet i skolan är rektors ansvar enligt skollagen och GVN:s bedömning är att rektorerna fullföljer detta ansvar. Arbetet med trygghet i elevernas skolmiljö är ständigt pågående och inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet ingår att göra en årlig undersökning av arbetsmiljön. Utifrån undersökningen kan sedan eventuella riskfaktorer identifieras och riskbedömas. I arbetet ingår även att utforma en handlingsplan med åtgärder som bland annat syftar till att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetsmiljön, vilket innefattar att undersöka vilka platser som kan uppfattas otrygga. Rektor ansvarar för att bedöma behoven på sin skola och vidta nödvändiga åtgärder vad gäller trygghets- och säkerhetsarbetet. Bedömningen är att det görs översyner avseende otrygga platser i nämndens samtliga verksamheter.

Sammantaget är GVN av åsikten att flera av områdena som omnämns i motionen redan är tydligt reglerade utifrån gällande lagstiftning, styrdokument och rutiner. Bedömningen är att nämndens verksamheter arbetar ändamålsenligt för att förebygga och motverka ordningsstörningar, våld, hot, kränkande behandling och sexuella trakasserier på Malmös skolor.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden föreslår kommunfullmäktige att avslå motionen.

Centerpartiet och Moderaterna har anmält en gemensam reservation.
Sverigedemokraterna har anmält reservation.

Servicekommitténs yttrande

Servicekommittén för redan en kontinuerlig dialog och översyn tillsammans med grundskolenämnden gällande trygghet och säkerhetsfrågor. För ungefär tre år sedan skapades arbetsgruppen ”Trygga skolgårdar” där representanter från serviceförvaltningen och grundskoleförvaltningen ingår. Syftet med arbetsgruppen är att samordna, följa upp och skapa goda förutsättningar för skolorna. Arbetet har delats upp i två områden; trygghet och säkerhet där serviceförvaltningen arbetar med säkerhetsfrågor och grundskoleförvaltningen arbetar med trygghetsfrågor.

Arbetsgruppen har utrett och tillsatt åtgärder på skolor med höga skadekostnader som skapar störningar och otrygghet för skolorna. Serviceförvaltningen har följt upp utförda åtgärder och kan se att skadekostnaderna har minskat. De totala skadekostnaderna som redovisas nedan omfattar fyra kategorier: skadegörelse, brandskador, stöldskador och inbrottsskador.

2019: 7 348 400 kr

2018: 8 470 496 kr

2017: 13 094 635 kr
 2016: 12 867 800 kr
 2015: 13 082 028 kr

Serviceutskottet föreslår kommunfullmäktige att anse motionen besvarad.

Moderaterna och Centerpartiet har anmält en gemensam reservation.

Stadskontorets bedömning

Med beaktande av inkomna yttrande gör stadskontoret följande bedömning. Yrkandena har i huvudsak grupperats så att de med liknande innehåll kommenteras sammanhållet.

Motionen innehåller yrkanden som direkt berör kommunens ansvar som arbetsgivare. För att underlätta läsandet finns kommentarer avseende detta samlade under rubriken Arbetsgivarperspektiv, under de yrkanden där detta är aktuellt.

Yrkande 1, 4, 5 och 6, som avser Regler, riktlinjer och anmälan om brott och trakasserier

I skollagen och andra författningar finns rektors ansvar förtydligt. Vissa av förslagen i motionen har rektor enligt lagstiftningen ansvar för.

Av 5 kapitlet skollagen (2010:800) framgår att alla barn och ungdomar i skolåldern, inte enbart de som går i de kommunala skolorna, omfattas av rätten till en god skolmiljö med trygghet och studiero. Rektor är som ytterst ansvarig den som avgör vilka insatser som behövs för att uppnå trygghet på en specifik skolenhet.

I skollagen 6 kap. finns regler om åtgärder mot kränkande behandling som gäller inom samtliga skolformer. Huvudmannen har en skyldighet att förebygga och förhindra kränkande behandling, att ta fram en plan mot kränkande behandling samt att anmäla, utreda och vidta åtgärder mot kränkande behandling. Ansvar som arbetsgivare regleras bland annat lag om anställningsskydd, LAS, där det bland annat finns bestämmelser om arbetsgivarens möjlighet till omplacering och disciplinära åtgärder. Även i arbetsmiljölagen, AML, finns arbetsgivaransvaret reglerat.

Kopplat till gällande lagstiftning finns ett antal förordningar, men även kommunala styrdokument som förtydligar vad som gäller i Malmö stad. I vissa fall finns det lagkrav på att lokala avtal eller regler ska tas fram. Ett exempel är skollagen 5 kap. 5 § *Ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. De ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet. Rektorn beslutar om ordningsregler.*

Arbetsgivarperspektiv

Vad gäller medarbetare emellan och chef-medarbetare så har vi riktlinjer och rutiner avseende kränkande särbehandling och trakasserier/sexuella trakasserier.

Arbetet mot kränkande särbehandling regleras i AFS 2015:4 (föreskrift om organisatorisk och social arbetsmiljö) medan trakasserier/sexuella trakasserier är reglerat i Diskrimineringslagen. Det finns kommungemensamma riktlinjer mot kränkande särbehandling och trakasserier/sexuella trakasserier samt rutiner för hur chef respektive medarbetare ska göra om det förekommer. I Malmö stad ska ingen medarbetare utsättas för kränkande särbehandling eller trakasserier/sexuella trakasserier. Kränkande särbehandling eller trakasserier/sexuella trakasserier accepteras inte i verksamheten, ej heller falska anklagelser.

Malmö stad har ett kommungemensamt avvikelshanteringssystem för arbetsmiljö- och säkerhetsrelaterade ärenden som heter Agera. Detta system tillämpas för medarbetare i staden. Alla medarbetare ska använda sig av Agera och rapportera eventuella händelser och riskobservationer och alla chefer ska handlägga ärendena där. Inom arbetsmiljön handlar det om arbetsskador och tillbud och inom säkerhet handlar det om riskobservationer och egendomsskador.

Yrkande 2, som avser Omplacering av rektorer

Skolinspektionen har i en granskning visat att frekventa rektorsbyten även kan få negativa effekter för elevernas möjlighet att nå målen. Rutiner och gemensamma förhållningssätt behöver upprätthållas och om personer i ledningen har hög rörlighet riskerar vissa frågor till exempel att hamna mellan stolarna. Både lärare och rektorer är i intervjuerna eniga om att många rektorsbyten riskerar att medföra förhöjd personalomsättning och att en hög personalomsättning påverkar elevernas utbildning.

Skolinspektionens rapport *Huvudmannens arbete för kontinuitet på skolor med många rektorsbyten – Utan spaning ingen aning* (2019), sid 19.

Arbetsgivarperspektiv

Malmö stad har ett arbetsgivaransvar för alla anställda, även rektorer. Som chef är det av viktigt att nå uppsatta mål för verksamheten, och därför ställs det höga krav på chefers arbetsprestation. Men i lag om anställningsskydd, LAS, finns krav på att ett avslut av anställningen eller omfattande förändring av uppdraget ska vara sakligt grundat. Det innebär att arbetsgivaren först ska försöka avhjälpa problemen på annat mindre ingripande sätt, som att erbjuda stödjande åtgärder inom det område som chefen behöver. Arbetsgivaren ska dessutom medvetandegjort chefen om vad som behöver förbättras för att verksamheten ska uppnå sina mål genom såväl klagorärande samtal som adekvata stödåtgärder. I normalfallet krävs därför insatser för att avhjälpa problemen innan arbetsgivaren vidtar omfattande förändringar av anställningsavtalet eller avslutar anställningen.

Yrkande 3, 11 och 13, som avser Arbetsmiljö, trygghetsvandring, anställa fältarbetare och översyn av otrygga platser

Serviceämnden för redan en kontinuerlig dialog och översyn tillsammans med grundskolenämnden gällande trygghet och säkerhetsfrågor. För ungefär tre år sedan skapades arbetsgruppen ”Trygga skolgårdar” där representanter från serviceförvaltningen och grundskoleförvaltningen ingår. Syftet med arbetsgruppen är att samordna, följa upp och skapa goda förutsättningar för skolorna. Arbetet har delats upp i två områden; trygghet och säkerhet där serviceförvaltningen arbetar med säkerhetsfrågor och grundskoleförvaltningen arbetar med trygghetsfrågor.

Arbetsgivarperspektiv

Årlig uppföljning av systemet för systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM) genomförs redan kommungemensamt, med syftet att kartlägga hur systemet fungerat under det senaste året, identifiera eventuella förbättringar och att undersöka om arbetsmiljöarbetet bedrivs enligt föreskriften om systematiskt arbetsmiljöarbete. Uppföljningen genomförs i en process med dialog i samverkansgrupperna på förvaltningarna och ska ingå som en del i den ordinarie verksamhetsuppföljningen.

Förvaltningarna gör därefter en helhetsbedömning av resultatet utifrån föreskriften om SAM (AFS 2001:11). Då bedömningen blir *Tillfredsställande* eller *Inte tillfredsställande* får förvaltningarna

även specificera inom vilka områden det funnits behov av förbättringar respektive åtgärder. *Tillfredsställande* väljs då uppföljningen har visat att det systematiska arbetsmiljöarbetet bedrivs tillfredsställande men vissa områden kan förbättras. *Inte tillfredsställande* väljs då uppföljningen har visat att det systematiska arbetsmiljöarbetet inte bedrivs tillfredsställande och behov av åtgärder finns.

På arbetsplatsnivå finns en checklista som stöd för chef, skyddsombud och medarbetare att planera och följa upp aktiviteter i det systematiska arbetsmiljöarbetet samt att identifiera utvecklingsbehov.

Det är fullt möjligt att anställa nya kategorier av medarbetare inom skolan efter behov men innan det sker behöver arbetsgivaren förhandla/samverka, dels införandet av en ny yrkeskategori i skolan, dels utifrån att en organisatorisk förändring sker av verksamheten. Grundskolenämnden har nyligen tagit fram ”Genomförandeplan att rekrytera kompletterande kompetenser” med syfte att inrätta nya befattningar för att avlasta lärarna i sina uppdrag.

Yrkande 8 som avser Stärka föräldraansvar

Om det uppmärksammas att vårdnadshavare brister i sitt ansvar för barns skolgång ska skolpersonal agera. På gymnasiet är en del av eleverna myndiga, vilket gör att föräldraansvaret inte finns under hela gymnasietiden.

Att stärka föräldraansvaret måste ske i samråd med vårdnadshavarna. Det går inte att ålägga vårdnadshavare ett ansvar som saknar lagstöd, eftersom detta inte är förenligt med principen om avtalsinstitutet, som innebär att ett avtal som är förenat med vissa skyldigheter och rättigheter ska ingås mellan två jämbördiga parter.

Yrkande 9 och 10 som avser Disciplinära åtgärder och tvingas byta skola

I skollagen 5 kap. regleras disciplinära och andra särskilda åtgärder. Möjligheten att tillfälligt omplacera en elev, i de obligatoriska skolformerna, till annan skolenhet regleras också där. Endast om det finns synnerliga skäl får detta gälla under längre tid än två veckor. Åtgärden får dock inte gälla för en längre tid än fyra veckor.

Yrkande 12 som avser Värdegrundsundervisning

I skollagen, såväl som i läroplanerna för grundskola m fl samt gymnasieskola finns uttalat den värdegrund som all verksamhet i skolan ska vila på. Skolan har uppgiften att till eleverna överföra värden, förmedla kunskaper och förbereda dem för att arbeta och verka i samhället. Skolan ska förmedla sådana mer beständiga kunskaper som utgör den gemensamma referensramen i samhället och som utgår från grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som alla omfattas av. Värdegrunden en naturlig del i all undervisning, och del av det pedagogiska uppdraget är redan idag att förmedla den till eleverna. Beroende på förutsättningarna i respektive skola och klass, kan pedagogerna välja att förmedla värdegrunden på det sätt som är lämpligast.

I Malmö stad finns Pedagogisk inspiration, PI, som stöttar skolorna i hur man kan arbeta med värdegrunden i den ordinarie undervisningen.

Stadskontorets förslag

Motionärens förslag regleras redan direkt av, eller ligger inom ramen för, det ansvar som kommunen redan har som arbetsgivare och skolhuvudman, alternativt är det rektors ansvar

enligt gällande lagstiftning och styrdokument.

I skollagen och andra författningar finns rektors ansvar förtydligt. Vissa av förslagen i motionen har rektor enligt lagstiftningen ansvar för. I skollagen 5 kap. regleras ansvaret för trygghet och studiero, och i 6 kap. regleras ansvaret för åtgärder mot kränkande behandling.

Ansvaret som arbetsgivare regleras bland annat lag i om anställningsskydd, LAS, där det finns bestämmelser om till exempel arbetsgivarens möjlighet till omplacering och disciplinära åtgärder. Även i arbetsmiljölagen, AML, finns arbetsgivaransvaret reglerat.

Kopplat till gällande lagstiftning finns ett antal förordningar, men även kommunala styrdokument som förtydligar vad som gäller i Malmö stad. I vissa fall finns det lagkrav på att lokala avtal eller regler ska tas fram. Ett exempel är skollagen 5 kap. 5 § *Ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. De ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet. Rektorn beslutar om ordningsregler.*

Vad avser det långsiktiga trygghetsarbetet har Malmö stad en Trygghets- och säkerhetspolicy, av vilken det bland annat framgår att trygghets- och säkerhetsarbetet i Malmö stad utgår från ett preventivt förhållningssätt med fokus på främjande insatser och på att förebygga att visst beteende, händelse eller företeelse uppstår eller blir värre. Detta görs genom att, med stöd i forskning och beprövad erfarenhet, analysera bakomliggande orsaker, riskfaktorer, och förebygga eller hantera dessa.

Arbetet som bedrivs ska bidra till ett hållbart Malmö. För att arbetet ska anses hållbart ska den sociala, ekonomiska och miljömässiga aspekten av hållbarhet beaktas och konsekvenserna för dessa bedömas. Med hållbarhet avses också att bedöma hur långsiktighet kan säkerställas genom att förankra arbetet inom befintliga system, samt hur tillgången till nödvändiga resurser säkerställs.

Malmö stad har valt att inom grundskoleförvaltningen arbeta enligt modellen Communities that care, CTC, för att på lång sikt uppnå en minskad kriminalitet, våld, suicid och missbruksproblematik, och på kort sikt ökad studiero, ökat samarbete samt en ökning av det uppgiftsorienterade arbetet.

När ett problem ska förebyggas, behöver orsakerna till det undersökas. Olika geografiska områden har olika sammansättning av risk- och skyddsfaktorer. Olika skolor har också olika sammansättning. Respektive skola eller område behöver insatser som matchar skolans behov.

Förslaget är att kommunfullmäktige avslår motionen.

Ansvariga

Heléne Norberg Direktör

Eva Marie Tancred Utvecklingssekreterare

Andreas Norbrant Stadsdirektör